

3 - Mijn rechten tijdens het proces

Waar wordt het proces gevoerd?

In de dagvaarding staat welke rechter uw zaak behandelt. In eenvoudige zaken wordt rechtgesproken door één rechter, de zogenaamde politierechter. Ingewikkelde zaken worden door drie rechters behandeld. Dit wordt de meervoudige kamer genoemd. In Nederland bestaat geen juryrechtspraak. De behandeling is openbaar. In bijzondere gevallen kan de rechtbank besluiten dat er geen publiek aanwezig mag zijn.

Kan de tenlastelegging tijdens het proces gewijzigd worden?

De officier van justitie kan de tenlastelegging altijd wijzigen, ook als de inhoudelijke behandeling van de zaak al is begonnen. Als dit gebeurt, hebt u het recht daarover uw mening te geven. In de meeste gevallen wijst de rechtbank een verzoek tot het wijzigen van de tenlastelegging toe. Wijziging van de tenlastelegging is in principe toegestaan, zolang het om hetzelfde feit blijft gaan.

Wat zijn mijn rechten tijdens het proces?

U hebt het recht de rechtszaak bij te wonen. U hoeft echter niet te verschijnen. Als de rechtbank het belangrijk vindt dat u aanwezig bent, kunt u bevel krijgen om te verschijnen. Als u zelf niet naar de rechtszitting gaat, kunt u zich door een advocaat laten vertegenwoordigen. U moet uw advocaat machtigen om namens u het woord te voeren. In dat geval heeft de advocaat dezelfde rechten als u en verloopt de behandeling op dezelfde manier als wanneer u zelf aanwezig zou zijn. De rechtbank neemt aan dat u alles wat uw advocaat aanvoert, hebt goedgekeurd.

[informatieblad 1](#)

Tijdens de zitting kunnen de rechter(s) en de officier van justitie u vragen stellen. U bent niet verplicht antwoord te geven. De rechter zal u dat aan het begin van de zitting vertellen. Als u tijdens de zitting een of meer strafbare feiten bekent, wordt het verloop van de zitting niet anders. Zo'n bekentenis kan als bewijs tegen u worden gebruikt. Liegen is niet strafbaar, maar als u liegt kan dat als bewijs tegen u worden gebruikt.

Aan het einde van de zitting hebt u recht op het laatste woord. U hoeft van dat recht geen gebruik te maken.

Welke rechten heb ik met betrekking tot het bewijs dat tegen mij wordt aangevoerd?

U hebt het recht al het bewijs dat tegen u wordt ingebracht aan te vechten. U kunt dat doen door zelf getuigen mee te brengen of de officier van justitie te vragen hen op te roepen. U mag zelf ontlastend bewijs inbrengen, bijvoorbeeld door stukken te overleggen die uw onschuld staven. U kunt bewijsmateriaal presenteren dat u zelf verzameld hebt of dat u hebt laten verzamelen, bijvoorbeeld door een privédetective.

Wordt er rekening gehouden met mijn strafblad?

Als u in Nederland een strafblad hebt, kan de rechter daar bij het bepalen van de strafmaat rekening mee houden. Als u in Nederland al eerder een voorwaardelijke straf opgelegd hebt gekregen, kan de rechter die straf ten uitvoer leggen.

Wat gebeurt er aan het eind van het proces?

De rechtbank doet uitspraak binnen twee weken nadat de (laatste) zitting gesloten is. Wordt uw zaak behandeld door de politierechter? Dan volgt de uitspraak meestal direct na afloop van de zitting. U kunt worden veroordeeld of vrijgesproken. In bijzondere gevallen kan de rechtbank oordelen dat u een strafbaar feit hebt begaan, maar dat u niet strafbaar bent (en dat u niet verder vervolgd zult worden).

Als de rechter u vrijspreekt, kunt u schadevergoeding vragen voor de ondergane hechtenis, advocatenkosten en andere kosten. U kunt dit alleen doen als u van alle ten laste gelegde feiten bent vrijgesproken.

Wat zijn de mogelijke uitkomsten van de rechtszaak?

De rechtbank kan verschillende straffen of maatregelen opleggen, of een combinatie daarvan. Nederland kent geen minimumstraffen, maar wel maximumstraffen. In uitzonderlijke omstandigheden kan de rechtbank bepalen dat u geen straf verdient, waarna een schuldigverklaring zonder strafoplegging wordt uitgesproken.

De belangrijkste straffen zijn:

- Gevangenisstraf – u wordt van uw vrijheid beroofd;
- taakstraf – een taakstraf kan bestaan uit een werkstraf (verrichten van onbetaalde arbeid), een leerstraf (het volgen van een leerproject) of een combinatie daarvan. De leerstraf bestaat alleen voor de jeugd. Als u de taakstraf niet verricht, moet u alsnog naar de gevangenis. Een taakstraf wordt in principe alleen opgelegd als u voor lange tijd in Nederland verblijft;
- geldboete – betaling van een geldbedrag aan de Nederlandse staat;
- verbeurdverklaring – als zaken in beslag zijn genomen, kan de rechtbank gelasten dat ze worden verkocht of vernietigd.

De rechtbank kan bepalen dat een straf geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk wordt opgelegd. Als u zich niet aan de voorwaarden daarvoor houdt, kan de straf later alsnog ten uitvoer worden gelegd.

De belangrijkste maatregelen zijn:

- ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel – als u door het plegen van een strafbaar feit geld hebt verdiend, kan de rechtbank bepalen dat u dit geld moet terugbetalen aan de Nederlandse staat;
- onttrekking aan het verkeer van voorwerpen – als gevaarlijke of schadelijke voorwerpen in beslag zijn genomen, kan de rechtbank bepalen dat deze worden vernietigd;
- tbs/plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis – het kan zijn dat de rechtbank van oordeel is dat tijdens het begaan van het feit bij u sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van uw geestvermogens. In zo'n geval kan de rechtbank bepalen dat u moet worden behandeld en kunt u geplaatst worden in een psychiatrisch ziekenhuis of tbs-kliniek. In dat laatste geval kan de rechtbank u dwangverpleging opleggen.

Welke rol speelt het slachtoffer in het proces?

Het slachtoffer heeft het recht op informatie over het strafproces. Ook heeft het slachtoffer het recht om stukken van het dossier van de strafzaak in te zien. Het slachtoffer kan een schadeclaim tegen u indienen en mag het strafproces bijwonen. Het slachtoffer mag tijdens de zitting het woord voeren (spreekrecht).

Het slachtoffer kan zich ook te allen tijde laten bijstaan door een advocaat. Als u wordt veroordeeld, kan de rechtbank bepalen dat u het slachtoffer een schadevergoeding moet betalen.

Gerelateerde links

[Wetboek van Strafvordering](#)

[Wetboek van Strafrecht](#)

[Informatie van het Openbaar Ministerie voor slachtoffers](#)

Informatie van het Openbaar Ministerie aan verdachten

■ Laatste update: 05/02/2020

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.